ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Пухно Світлана Валеріївна¹, Усик Дмитро Борисович²

¹Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, м. Суми (Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0657-442X>

²Кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, м. Суми (Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0947-298X>

UDC: 378.015.3:005.32]-054.6(477)

АНОТАЦІЯ

У статті викладено теоретичний аналіз такого феномену як мотивація до навчання у закладі вищої освіти, а також, – представлені результати дослідження особливостей визначеної мотивації у іноземних студентів (першокурсників) – майбутніх педагогів, що навчаються у вітчизняному закладі вищої освіти. Представлено аналіз означеного поняття у сучасних дослідженнях з проблем особливостей навчання студентів у закладах вищої освіти України. В світлі дослідження проаналізовані такі феномени, як мотивація, мотивація до навчання у закладі вищої освіти, соціально-психологічна адаптація, адаптація студентів до навчання у закладі вищої освіти, адаптація до академічної групи. Представлено, що особливості мотивації до навчання першокурсників – іноземних студентів закладу вищої освіти України позначаються на проходженні соціально-психологічної адаптації, та, відповідно, – на якості системи професійного знання, формуванні відповідних компетенцій і трансформації особистісних характеристик майбутніх педагогів. У результаті проведеного експериментального дослідження визначені особливості мотивації до навчання у закладі вищої освіти та соціально-психологічної адаптації іноземних студентів першого курсу – майбутніх педагогів. Показано, що виявлені в ході дослідження особливості мотивації до навчання у закладі вищої освіти – серед чинників успішності проходження соціально-психологічної адаптації іноземних студентів, що навчаються у закладах вищої освіти України.

Ключові слова: мотивація, мотивація до навчання у закладі вищої освіти, адаптація, соціально-психологічна адаптація, адаптація до навчання у закладі вищої освіти, адаптація до академічної групи.

Постановка проблеми. Проблеми мотивації до навчання у закладі вищої освіти – серед актуальних у контексті підготовки майбутнього фахівця, оскільки сьогодні зростають вимоги до виконання людиною завдань професійної діяльності. Зокрема, формування компетенцій майбутнього педагога – завдання закладів вищої освіти (ЗВО), що передбачає вивчення молоді людиною дисциплін освітньо-професійної програми, виконання завдань практики, навчально-дослідницької і науково-дослідної роботи та презентації здобутків визначеної роботи на різномірних науково-практичних конференціях, участі у студентських наукових гуртках та проблемних групах, роботах у наукових лабораторі-

ях закладу вищої освіти, проходження тренінгових і просвітницьких програм. Оволодіння студентами професійними знаннями та вміннями, можливості їх практичної реалізації, активність у науковому житті закладу вищої освіти, – все це забезпечує ефективність виконання людиною завдань професійної діяльності і її особистісне зростання. Серед основних чинників успішності соціально-психологічної адаптації першокурсників закладів вищої освіти – особливості мотивації до навчання. Особливої актуальності вказані питання набувають в ході вивчення проблем навчання іноземних студентів у закладах вищої освіти України. Проведений аналіз досліджень мотивації до навчання іноземних

Address for correspondence, e-mail: editpsychas@gmail.com
Copyright: © Dmytro Usik, Svitlana Pukhno

This is an Open Access journal, all articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

студентів у вітчизняних закладах вищої освіти свідчить про актуальність цієї теми, оскільки, на сьогодні не знижується зацікавленість молодих людей з інших країн у навчанні в Україні. Згідно дослідженням О. Б. Лисак, серед факторів, що є привабливими для навчання іноземних студентів в Україні, наступні: вартість навчання, високий рейтинг вітчизняних закладів вищої освіти, доступний прожитковий мінімум, гнучкість вибору мови навчання, комфортні умови життя та навчання, природний клімат, спільні з багатьма країнами пострадянського світу соціальні норми і традиції життя (Лисак, 2016). Відповідно, на сьогодні визначений спектр проблем не втрачає своєї актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати вивчення особливостей мотивації студентів до навчання у закладах вищої освіти представлені у дослідженнях А. М. Алексюк, С. С. Архангельського, Н. Ц. Бадмаєвої, Л. М. Балабанової, С. В. Бобровицької, Л. В. Бондар, Ю. О. Бохонкової, Т. П. Браун, В. К. Вілюнас, О. В. Гилюн, Ю. І. Горанського, В. І. Гордієнко, В. В. Добровольського, А. К. Дусавицького, Т. І. Ільїної, І. В. Зайцевої, С. С. Канюк, О. П. Лебідь, П. Г. Лузан, А. К. Маркової, В. Є. Михайличенко, Г. А. Мухіної, Г. В. Перькової, В. В. Полянської, А. А. Реан, А. С. Сон, О. М. Стоянова, Н. О. Черняк, В. А. Якуніної та ін. Особливості мотивації студентів до навчання у закладах вищої освіти визначаються як складові адаптаційних процесів першокурсників в працях Т. В. Алексєєва, А. Д. Андрєєва І. Д. Бежа, Т. В. Буяльської, В. Г. Васянович, О. П. Венгер, О. Є. Галус, В. Г. Гамова, Л. Гармаша, О. Д. Гречишкіна, О. Г. Гуменюк, К. Г. Делікатного, Т. Д. Дубовицької, В. М. Духнєвич, Н. М. Дятленко, А. Ц. Ердинєєва, О. М. Завражної, Ю. Є. Зарюгіної, Н. О. Зінонос, Г. П. Левківської, В. П. Каземіренко, Л. В. Ключек, Л. В. Косаревої, А. В. Крилової, Н. В. Любченко, О. В. Маріної, Г. П. Медведєва, Л. А. Найдьонової, В. В. Овсянникової, А. В. Першиної, Л. Л. Петльової, М. Д. Прищак, О. В. Прудської, Є. О. Резнікової, А. І. Салтикової, С. І. Сільверстова, О. Г. Солодухова, Т. П. Спіріної, О. О. Стягунова, Ф. Г. Хайрулліна, В. А. Фрицюк, А. В. Фурман, І. М. Шаповал, В. П. Шпак та ін.

Дослідження особливостей мотивації до навчання іноземних студентів у вітчизняних закладах ви-

щої освіти України та вплив визначеної специфіки на процеси адаптації до навчання, представлено у працях О. В. Віхрової, А. М. Горошенко, О. М. Завражної, Н. О. Зінонос, О. Ф. Ізотової, О. Б. Лисак, І. С. Орищина, Л. І. Рибаченко, А. І. Салтикової, А. В. Сиомічева, Т. А. Шмоніної, та ін. Науковим розвідкам визначеної проблеми присвячено авторські публікації (Пухно, 2018, 2019). В сучасних дослідженнях представлено, що сформована мотивація до набуття професійного знання постає компенсуючим фактором в ході соціально-психологічної адаптації за умови недостатності необхідних знань та вмінь. На сьогодні актуальності набуває проблема формування стійкої позитивної мотивації до професійного навчання іноземних студентів, що навчаються в Україні, як чинника успішності проходження соціально-психологічної адаптації та оволодіння обраним фахом.

Виділення невирішених раніше частин проблеми. Особливості мотивації до навчання іноземних студентів позначаються на проходженні адаптації до умов навчання у закладі вищої освіти України, що виражається не лише у показниках успішності, а й психологічному комфорті життя людини в нових умовах, її особистісної трансформації як фахівця професійної діяльності. Досвід роботи у закладі вищої освіти, аналіз наукових здобутків дослідників визначеної проблеми свідчать, що специфіка динаміки мотивації іноземних студентів до навчання пов'язана з методами навчання та особливостями психологічної атмосфери під час взаємодії студентів з представниками адміністрації, професорсько-викладацького складу та іншими співробітниками ЗВО, студентською спільнотою. Крім того, є певна різниця в ефективності методів навчання для представників конгломерату іноземних студентів, що навчаються на різних факультетах ЗВО.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей мотивації до навчання іноземних студентів першого курсу закладу вищої освіти України як фактору успішності соціально-психологічної адаптації.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використані методи комплексного аналізу; в емпіричній частині використовувались наступні психологічні методики: «Мотивація навчання у вузі» (Т. І. Ільїна); «Адаптованість студентів у ВНЗ» (Т. Д. Дубо-

вицька, А. В. Крилова).

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. «Мотивація» – складний психологічний феномен, система мотивів або стимулів та чинників, що детермінують конкретну діяльність, поведінку особистості. До поняття «мотивація» включено потреби, інтереси, цілі особистості, емоційний компонент їх переживання, що пов'язаний з задоволенням від їх реалізації. Мотивація особистості визначає її спрямованість, прагнення досягнення визначених людиною цілей. Проблема мотивів навчальної діяльності студентів закладів вищої освіти пов'язана з результативністю навчання. Особливості мотивів студентів є підґрунтям для прогнозування та визначення завдань і засобів навчальної діяльності закладу вищої освіти, оскільки мотивація – рушійна сила професійного становлення молоді людини та основний фактор успішності навчання і професійної підготовки. Провідна потреба у навчальній діяльності студента – професійно-пізнавальна. Серед мотивів навчання виділяють внутрішні та зовнішні. Саме внутрішні мотиви пов'язані з пізнавальною потребою людини: її прагнення до процесу пізнання, переживання емоційного задоволення від цього процесу. Основою навчальної діяльності є пізнавальні мотиви – допитливість, цікавість, інтерес до навчання, переживання емоційного задоволення від процесу розв'язування навчальних задач, прагнення розширення власного світогляду, потреба в інтелектуальній діяльності, бажання оволодіти професією, розуміння її значимості у суспільстві. Інтерес до навчання з метою оволодіння майбутньою професією, активізує психічну діяльність людини, сприяє високому рівню працездатності. Згідно науковим розвідкам Н. О. Зінонос, розвиток мотивації навчання іноземних студентів пов'язаний з актуалізацією цінності вищої освіти і суб'єктивацією навчальної діяльності (Зінонос, 2017). Стійкий пізнавальний інтерес та позитивна мотивація іноземних студентів залежить від послідовності викладання навчального матеріалу, презентації та опанування матеріалу невеликими змістовими блоками, обговорення змісту матеріалу вивчення з метою усвідомлення особистісної цінності кожного суб'єкта навчання, поєднання інноваційних і традиційних технологій навчання (Зінонос, 2017, Оришин, 2020).

В залежності від етапу навчання у ЗВО змі-

нюються співвідношення мотивів іноземних студентів: на підготовчих відділеннях домінують внутрішні мотиви навчання, пізнавальні мотиви, мотиви придбання знань новою мовою. Надалі розвивається інтерес до процесу навчання і результату цього процесу, прагнення нових вмінь та особистісних якостей. За результатами досліджень Н. О. Зінонос щодо аналізу мотивації навчання іноземних студентів у зв'язку з мотивом вступу до закладу вищої освіти, визначено: у студентів, що вступили до ЗВО за порадою близьких, у порівнянні зі студентами, мотивацією вступу яких було отримання якісної освіти, менш висока значущість мотиву досягнень і отримання знань, проблеми з проходженням соціально-психологічної адаптації, зокрема, – адаптації до навчальної групи (Зінонос, 2017).

Сформована позитивна внутрішня мотивація сприяє активності студентів у процесі навчання у закладі вищої освіти. Домінування зовнішньої мотивації позначається на тому, що під час навчання студент не має за мету оволодіння змістом навчальних дисциплін, – метою є отримання високих балів, диплому, стипендії, соціального схвалення та визнання, відповідно, – зміст навчання не є особистісною цінністю. На різних етапах навчального процесу особливості мотивації розрізняються у зв'язку зі змінами навчально-професійної діяльності. Згідно дослідження мотиваційних аспектів навчання іноземних студентів у вітчизняних закладах освіти, представлене І. С. Оришином, визначено, що на мотивацію навчання іноземців впливають соціальні чинники, що зумовлені потребами суспільства – так звана, зовнішня мотивація. До того ж, у мотиваційній сфері особистості проявляється специфіка освітнього процесу, що впливає на внутрішню мотивацію, – зокрема, досить вагому роль відіграє мотивація успіху. Зовнішня і внутрішня мотивація можуть мати різний вплив на специфіку проходження адаптації до умов навчання у ЗВО та успішність навчання: зовнішня мотивація забезпечує досягнення кінцевого результату навчання і спрямована на реалізацію своєрідного надзавдання. Ця мотивація визначає успішність навчання як спосіб самоствердження людини, а іноді, – як шлях до особистого благополуччя (Оришин, 2020). Таким чином, навчальна діяльність і можливість досягнення високих результатів створюють передумови для стимулювання

активності студентів. Проте, вирішальним у ефективності навчання є врахування мотиваційного фактору та керування ним на всіх етапах навчального процесу, здійснення впливу на мотивацію через організацію навчального процесу, використання найбільш ефективних методів і прийомів навчання, а також, – організацію форм групової взаємодії.

Відповідно до наукових здобутків Є. Є. Гончарової щодо аналізу процесу навчання іноземних студентів у вітчизняних закладах вищої освіти та успішності проходження соціально-психологічної адаптації, завданням викладача є спрямовування зусиль на створення сприятливого психологічного клімату під час взаємодії, специфічної єдності спілкування та наукового пізнання, що сприяє формуванню мотивації до оволодіння системою знань та практичних вмінь обраної професії, оволодінні професійними компетенціями, прагненні до самовдосконалення і саморозвитку (Гончарова, 2018).

Згідно дослідженню проблем адаптації, представленому в науковому здобутку Н. О. Зінонос, О. В. Віхрової, присвяченому проблемам адаптації студентів іноземців до вивчення природничо-математичних дисциплін у ЗВО, науковий аналіз надається таким поняттям, як адаптація, адаптованість, адаптивність (Зінонос, Віхрова, 2019). За А. В. Сіомічевим, поняття «адаптивність» – це здатність людини, на основі притаманних їй якостей, виробляти способи поведінки та діяльності, що є адекватними умовам життя. Адаптивність – це здатність індивіда до пристосування, що відображає специфіку вроджених і придбаних якостей. Адапованість проявляється у реалізації здібностей, особистісного потенціалу, психічних можливостей особистості відповідно вимогам діяльності у певних умовах життя і є умовою не лише активності людини, але і необхідною умовою ефективності її діяльності. Адаптація розуміється як процес активного пристосування людини до умов соціального середовища. Таким чином, адаптація – це процес, під адаптивністю розуміється здатність людини до адаптації, а адаптованість є результатом цього процесу.

У дослідженні Н. О. Зінонос, О. В. Віхрової, на основі наукового здобутку В. Д. Кислого і А. А. Началджяна, під соціально-психологічною адаптацією

розуміється динамічний процес, що має розгорнуті часові характеристики, наслідками якого є адаптація особистості до нових соціальних умов з врахуванням її індивідуально-психологічних властивостей. Серед критеріїв соціально-психологічної адаптованості дослідниками виділено об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивні критерії, за А. В. Сіомічевим, – продуктивність діяльності, здатність зберігати ефективність діяльності у процесі зміни умов її здійснення; за Ю. В. Жегульською, – реальне положення людини у соціальній групі. Суб'єктивні критерії, згідно досліджень І. К. Кряжевої, – переживання певних емоційних станів; за Г. Г. Овчинніковою, – впевненість у собі, об'єктивна оцінка рівня та можливостей людини відповідно до умов реальності; згідно наукового доробку Л. Г. Дикої, А. Л. Журавльової, – адекватність самооцінки (Зінонос, Віхрова, 2019). Показниками адаптованості є відсутність або низький рівень особистісної тривожності та високий рівень самооцінки особистості. Важливою складовою процесу адаптації студентів є академічна адаптація, – процес пристосування до освітньої системи закладу вищої освіти, нормативів і стандартів, до специфіки студентського життя. Період адаптації обумовлює порівняно низьку успішність навчання та проблеми у спілкуванні, оскільки навчання, як специфічна форма активності студента, обумовлює зміни поведінки, способу мислення, що вимагає певного часу і динаміка цих процесів для кожної особистості індивідуальна. У сучасних дослідженнях виділяється різновид академічної адаптації – дидактична, – пристосування студентів до змісту, умов і організації навчального процесу, набуття навичок виконання завдань навчальної та науково-дослідницької роботи. Це – динамічний процес, що призводить до перебудови мотиваційної сфери і, в цілому, – особистості студента, оскільки в період навчання у закладі вищої освіти закладаються основи професіоналізму, формується потреба і готовність до неперервної освіти. Згідно теоретичного доробку Н. О. Зінонос, О. В. Віхрової, дидактична адаптація іноземних студентів відбувається за наступними рівнями. По-перше, – «студент – освітнє середовище», що вимагає готовності до взаємодії мовою викладання та використання наукової термінології, готовності до поповнення словникового запасу та до вербалізації власного світовідчуття та

світосприйняття засобами нерідної мови; готовності сприйняття нової культури. По-друге, – рівень «студент-студент», що передбачає готовність здійснювати спільну навчальну діяльність зі студентами – представниками інших культур; готовність до роботи в групах мовою навчання. По-третє, рівень «студент – викладач», що вимагає від студентів готовності вступати до навчальної комунікації, до вивчення мов, виконувати вимоги викладача, тощо (Зінонос, Віхрова, 2019). У взаємодії цієї системи, діяльність викладача повинна бути спрямована на формування у студентів мотиваційних орієнтацій як на процес, так і на результат навчання (Гончарова 2018, Чуприна, Ніколаєва, 2018). Важливим етапом в цьому є осмислення студентами цілей навчання – своєрідного переходу від засвоєння знань до аналізу особистісних результатів навчання. Відповідно, завданням викладача ЗВО є вибір таких методів і засобів навчання, які б стимулювали інтерес іноземних студентів до вирішення визначених завдань. Крім професійної майстерності представників професорсько-викладацького складу ЗВО, успішність навчання також залежить від умінь студентів сприймати і розуміти зміст навчальних предметів, що, не в останню чергу, залежить від їх ініціативності. Зацікавленість студентів у результатах навчання базується як на формуванні соціальних мотивів навчання, так і на інтересі до змісту навчання, що стимулюється зв'язками змісту навчального матеріалу з реаліями та потребами сучасного життя, урахуванні індивідуально-психологічних особливостей майбутніх фахівців під час вибору викладачами методів та засобів навчання. Формування професійної мотивації передбачає новизну пропонуваного навчального матеріалу, його актуальність, зв'язок з потребами сучасного життя. Це дозволяє сформувати соціальну мотивацію у відношенні майбутньої професії, сприяє визначенню мотивів професійного навчання як провідних в мотиваційній ієрархії особистості. Активність у навчанні залежить від ступеня інтересу студентів до навчальних дисциплін і ґрунтується на емоційній готовності людини до інтелектуальної діяльності. Позитивна мотивація до навчання, за умови недостатності рівня навчальних здібностей, стає компенсаторним чинником в ході опанування студентом навчальних дисциплін ЗВО: мотиви навчання визначають рівень активності та «напруженості» пізнавальної діяльності студен-

та, впливають на результат інтелектуальної активності, на змістовність навчання (Зінонос, 2017).

Процес адаптації студентів-іноземців до освітнього середовища пов'язаний з формуванням мовної компетентності, доланням комунікативних бар'єрів, самореалізацією в новій соціальній групі, доланні стереотипного сприймання у взаємодії з представниками іншої культури, толерантним ставленням до всіх учасників спілкування, сприйняттям цінностей нової спільноти. На психологічному рівні ефективність адаптації виявляється у переживанні студентом емоційного комфорту в новій групі (адаптація до академічної групи), прийнятті нового життя як конструктивно значущого, відкритті подальших особистісних перспектив розвитку, впевненості у правильності вибору, задоволенні новим студентським життям; здатності людини оволодівати змістом навчальної діяльності, засвоєнні нових дій, доцільному розподілі навантаження. Адаптація до навчання у закладі вищої освіти – це складний процес, що передбачає усвідомлення студентом нового статусу, входження в нові соціальні групи. Адаптованість іноземних студентів полягає у гармонійній взаємодії з новою соціальною спільнотою, виконанні вимог процесу навчання та позитивним налаштуванням по відношенню до соціального середовища.

З метою вивчення особливостей мотивації до навчання іноземних студентів – першокурсників, на базі Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка у II семестрі 2020 року було проведено експериментальне дослідження, в якому приймали участь 31 студент Інституту слов'янської та іноземної філології та фізико-математичного факультету. В дослідженні використовувалась методика Т. І. Ільїної «Мотивація навчання у вузі», що містить шкали «придбання знань», «оволодіння професією», «отримання диплому». та методика «Адаптованість студентів у ВНЗ» (Т. Д. Дубовицька, А. В. Крилова). У методичці «Мотивація навчання у вузі» представлено три шкали оцінювання студентами вибору професійного навчання: набуття знань; оволодіння професією; отримання диплому. Найбільша кількість виборів за останньою шкалою є свідченням орієнтації студента на формальне засвоєння знань і бажання отримати виключно диплом про вищу освіту. Пріоритет виборів за шкалами

«оволодіння професією» і «набуття знань» свідчить про інтерес студента до навчальних дисциплін і прагнення оволодіти професійними знаннями, що трактується як адекватність вибору навчання.

Відповідно до результатів дослідження, визначено, що мотивація навчання у ЗВО – набуття знань – у 19% першокурсників-іноземців, у 65% – мотивація оволодіння професією і отримання диплому – у 19% учасників опитування. Таким чином, можемо зазначити, що навчання більшості іноземних студентів пов'язане з мотивацією оволодіння професією та набуттям знань. Для студентів, для яких мотивацією навчання у ЗВО є надбання знань та оволодінні професією, головним є успішність у опануванні навчальних дисциплін. Виражена мотивація оволодіння професією та набуття знань – це свідчення усвідомленого самостійного вибору навчання, відповідність напрямку навчання професійним інтересам і баченні перспективи студентом власної подальшої діяльності. Мотивація отримання диплому, як правило, є свідченням бажанням молоді людини отримати вищу освіту для реалізації різних цілей, які напряму можуть не бути пов'язані з подальшою професійною діяльністю за обраною спеціальністю навчання у закладі вищої освіти.

Згідно результатам проведеного дослідження за методикою «Адаптованість студентів у ВНЗ» (Т. Д. Дубовицька, А. В. Крилова), у 77% студента – учасника експерименту, високі показники за шкалою адаптованості до навчальної (академічної) групи і у 23% низькі. Високі показники за шкалою адаптованості до навчальної групи свідчать про сприятливий психологічний клімат для студента під час навчання у академічній групі, відсутності складнощів взаємодії з одногрупниками та однокурсниками. Також, ці показники – свідчення про готовність до взаємодії, ініціативності, прийняття групових норм і цінностей студентом, дотримання ним правил групи, взаємну підтримку колег по навчанню. Низькі показники за шкалою адаптованості до навчальної (академічної) групи сигналізують про труднощі спілкування та взаємодії з одногрупниками. Студент може переживати складнощі у зверненнях за допомогою до інших студентів та викладачів з питань навчання, побуту, тощо.

Також, за результатами дослідження за вказа-

ною методикою, у 71% студентів високі показники за шкалою адаптованості до навчальної діяльності, а у 29% – низькі. Високі показники свідчать про успішність опанування студентами знань, якісне виконання завдань самостійної навчально-дослідницької діяльності. Такі студенти в навчанні демонструють достатній рівень загально-навчальних вмінь: навчально-організаційних вмінь (навички самостійної дослідної роботи); навчально-інтелектуальних вмінь (робота з джерелами інформації, аналітична робота з досліджуваним матеріалом); навчально-інформаційних вмінь (аналітична робота з інформацією різних джерел); навчально-комунікативних вмінь (участь у диспутах, дискусіях, тощо). Ці студенти звертаються за допомогою у навчанні до викладачів, інших студентів, представників адміністрації, тощо. Вони здатні вільно висловлювати власні думки, дискутувати. Низькі показники за шкалою адаптованості до навчальної діяльності сигналізують про складнощі процесу оволодіння професійними знаннями та виконання завдань. Серед труднощів – недостатність знання мови викладання та взаємодії, термінологічного апарату навчальних дисциплін, часті пропуски занять, не своєчасне (у встановлений термін) виконанням завдань самостійної навчально-дослідницької роботи, відсутність активної співпраці з викладачами, одногрупниками, уникнення ініціативності, відповідальності, тощо. У таких студентів, як правило, відсутня сформована мотивація до професійного навчання, низький рівень комунікативних вмінь, наявність бар'єрів спілкування, тощо. Ці студенти потребують постійної консультаційної роботи з викладачами, організації для них індивідуальної самостійної роботи. Відповідно до результатів дослідження, специфіка мотивації до навчання – вагомий чинник успішності соціально-психологічної адаптації – у студентів з низькими показниками за шкалами адаптованості до навчальної діяльності мотивацією до навчання є отримання диплому.

Окремо постає питання у виборі методів навчання під час взаємодії з іноземними студентами. Відповідно до результатів дослідження І.С. Орищина, в роботі з іноземними студентами – майбутніми вчителями англійської мови, ефективним є поєднання індивідуальної, групової і колективної форм роботи, що стимулює підтримку інтересу студентів до виконуваних за-

вдань. Активізація навчальної діяльності залежить від створення викладачем атмосфери співробітництва, підтримки творчої ініціативи студентів, що стимулює не лише творчий підхід у виконанні початкових завдань, але і продовження вивчення іноземних мов при перегляді кінофільмів, читання книг, періодичних видань, спілкування з носіями мови. Мотивація до навчання може бути «пригнічена» неефективними засобами навчання – застарілими, незрозумілими або складними для студента. Також, визначене може бути причиною зниження здатності студента до концентрації на умовах та виконанні завдань, лінощів. Відповідно до власного досвіду роботи з іноземними студентами та досвіду викладачів вітчизняних закладів вищої освіти, серед основних завдань – формування відчуття самоефективності студента (віра в ефективність дій, відчуття впевненості у власних інтелектуальних можливостях), що можливо за умови постійного виконання практичних завдань в ході оволодіння навчальним матеріалом та презентацій результатів роботи з подальшим обговоренням з викладачем, в академічній групі. Також, ефективними є інноваційні методи навчання: дидактичні та рольові ігри, тренінги, вирішення проблемних ситуацій, тощо. Згідно результатів дослідження, представленого у праці І.С. Орищина, при оцінюванні основних якостей викладача пріоритетними, з точки зору іноземних студентів є знання предмета, здатність стимулювати навчальну діяльність студентів; почуття справедливості. Не прийнятною виявилась авторитарність викладача: студенти розцінюють, що викладач повинен виявляти увагу, доброту, турботу, хвалити студентів, висловлювати впевненість у змінах студента на краще (Орищин, 2020).

Досвід роботи як викладачів закладу вищої освіти та аналіз наукового доробку сучасних дослідників (Черняк, 2013, Сільвейстр, Моклюк, 2014, Гончарова, 2018, Зінонос, Віхрова, 2019), свідчить, що формування позитивної мотивації до навчання іноземних студентів залежить від чисельної кількості чинників, серед яких: професіоналізм викладачів; ставлення представників професорсько-викладацького складу ЗВО до студента як до компетентної особистості; сприяння у співпраці зі студентами самовизначенню молодих людей, усвідомлення ними близьких і кінцевих цілей навчання,

професійної спрямованості; розвиток і підтримка сприятливої психологічної атмосфери у взаємодії; послідовність викладання та доступність для розуміння студентами навчального матеріалу; збільшення обсягу практичної роботи у вивченні матеріалу; впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес з метою стимулювання навчально-пізнавальної діяльності; організація індивідуальної роботи; організація роботи підготовчого відділення і наступності матеріалу вивчення уже в ході навчання іноземних студентів у ЗВО; створення і «підкріплення» ситуації успіху у освітньому процесі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Мотивація до навчання є певною умовою саморозвитку особистості майбутнього фахівця, яка впливає на процес набуття студентами професійних знань, формування компетентностей та сприяє складному процесу трансформації особистості. Загалом, результати дослідження, організованого і проведеного з метою вивчення особливостей мотивації до навчання іноземних студентів – першокурсників Інституту слов'янської та іноземної філології та фізико-математичного факультету Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка, свідчать про наступне. У 19% першокурсників-іноземців визначена мотивація навчання у ЗВО – набуття знань, у 65% – оволодіння професією і отримання диплому – у 19% учасників опитування. Таким чином, навчання більшості іноземних студентів пов'язане з мотивацією оволодіння професією та набутті знань – свідчення усвідомленості вибору навчання, відповідності напрямку навчання професійним інтересам і баченні особистісної перспективи. Мотивація отримання диплому – свідчення отримати вищу освіту для реалізації різних цілей, які напряму можуть не бути пов'язані з подальшою професійною діяльністю за обраною спеціальністю. У 77% учасників експерименту високі показники за шкалою адаптованості до навчальної (академічної) групи і у 23% – низькі. Високі показники свідчать про сприятливий психологічний клімат для студента під час навчання, створений у закладі вищої освіти, відсутності складнощів взаємодії з одногрупниками та однокурсниками, готовність до взаємодії, ініціативність іноземних студентів, прийняття групових норм і цінностей, дотримання правил групи, взаємопід-

тримку. Низькі показники за шкалою адаптованості до навчальної (академічної) групи сигналізують про труднощі спілкування та взаємодії, складнощі у зверненнях за допомогою до інших студентів та викладачів з питань навчання, побуту, тощо. За результатами дослідження за вказаною методикою, у 71% студентів високі показники за шкалою адаптованості до навчальної діяльності, що свідчить про прагнення оволодіння і успішність опанування студентами знань, і у 29% учасників експерименту – низькі показники за цією шкалою. Серед труднощів цих першокурсників – недостатність знання мови викладання та взаємодії, термінологічного апарату навчальних дисциплін, відсутність активної співпраці з викладачами, одногрупниками, уникнення ініціативності, відповідальності, тощо. У таких студентів, як правило, відсутня сформована мотивація до професійного навчання, низький рівень комунікативних вмінь, наявність бар'єрів спілкування, тощо. Ефективною у роботі з такими студентами є постійні системні консультації (заздалегідь організованим графіком), організації індивідуальної самостійної роботи і аналіз її виконання спільно з викладачем, активізація практичної роботи у вивченні матеріалу.

Відповідно до результатів дослідження, специфіка мотивації до навчання – вагомий чинник успішності соціально-психологічної адаптації – у студентів з низькими показниками за шкалами адаптованості до навчальної діяльності мотивацією до навчання є отримання диплому. Проте, оскільки особливості динаміки мотивації іноземних студентів до навчання у закладі вищої освіти на різних етапах залежить від значної кількості факторів, то на формування та підтримку позитивної мотивації буде впливати: професіоналізм викладачів (з точки зору іноземних студентів – це знання предмета, здатність стимулювати навчальну діяльність студентів; почуття справедливості); ставлення представників професорсько-викладацького складу ЗВО до студента як до компетентної особистості; сприяння у співпраці зі студентами самовизначенню молодих людей, усвідомлення ними близьких і кінцевих цілей навчання, професійної спрямованості; розвиток і підтримка сприятливої психологічної атмосфери у взаємодії; послідовність викладання та доступність для розуміння студентами навчального матеріалу; впровадження інно-

ваційних методів навчання в освітній процес з метою стимулювання навчально-пізнавальної діяльності; організація індивідуальної роботи; організація роботи підготовчого відділення і наступності матеріалу вивчення уже в ході навчання іноземних студентів у закладі вищої освіти; створення і «підкріплення» ситуації успіху у освітньому процесі. Основне завдання представників професорсько-викладацького складу вітчизняних ЗВО під час взаємодії з іноземними студентами, зокрема, – першокурсниками, – формування відчуття самоефективності студента (віра в ефективність власних дій, відчуття впевненості), що можливо за умови постійної практики в ході оволодіння навчальним матеріалом. Ефективними є інноваційні методи навчання: дидактичні та рольові ігри, тренінги, вирішення проблемних ситуацій, індивідуальні навчально-дослідні завдання, тощо.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці ефективних методів та форм організації навчального процесу на основі вивчення досвіду роботи представників професорсько-викладацького складу вітчизняних закладів вищої освіти. Актуальною на сьогодні залишається проблема підтримки стійкої мотивації до навчання іноземних студентів на різних етапах навчання у вітчизняних закладах вищої освіти, оскільки з часом потребнісно-мотиваційна сфера людини зазнає змін, що пов'язане як із соціально-економічними, так і особистісними факторами. Зміна мотиваційної складової відбивається не лише на успішності навчання, але, загалом, – на продовженні і завершенні навчання іноземних студентів у вітчизняних закладах вищої освіти, і це потребує активізації наукових пошуків дослідників проблем вищої школи України.

References:

- Honcharova, YE. YE. (2012). Formuvannya pozytyvnoyi motyvatsiyi do navchannya studentiv-inozemtsiv u konteksti yikh adaptatsiyi do osvityn'oho seredovyscha ZVO Ukrayiny. [Formation of positive motivation to study foreign students in the context of their adaptation to the educational environment of free economic education of Ukraine] *Aktual'ni pytannya medychnoyi (farmatsevtichnoyi) osvity inozemnykh hromadyan: problemy ta perspektyvy – Current issues of medical (pharmaceutical) education of foreign citizens: problems and prospects*. Poltava, (pp. 17–19). [in Ukrainian].

- Zinonos, N.O. & Vikhrova, O.V. (2019). Adaptatsiya studentiv-inozemtsiv do vyvchennya pryrodnycho-matematychnykh dystsyplin u zakladakh vyshchoyi osvity [Adaptation of foreign students to the study of natural and mathematical disciplines at higher education institutions]. *Teoriya ta metodyka navchannya fundamental'nykh dystsyplin u vyshchii shkoli – Theory and methods of teaching fundamental disciplines at a higher school*. Kryvyi Rih: Kryvorizkyi national university, part XIV, ad. 1 (14), 220 [in Ukrainian].
- Zinonos, N.O. (2017). Vplyv motyvatsiyi na uspihnist' i rezul'taty navchannya inozemnykh studentiv pry vyvchenni pryrodnycho-matematychnykh dystsyplin [The influence of motivation on the success and learning outcomes of foreign students in the study of natural sciences and mathematics]. *Higher and secondary school pedagogy*. Kryvyi Rih : VC KDPU; Ice Print, № 1 (50), (pp. 269-275). [in Ukrainian].
- Lysak, O.B. (2016). Osvita inozemtsiv v Ukraini: suchasny stan, problemy ta marketynhovyy pohlyad na shlyakh yikh podolannya [Education of foreigners in Ukraine: current status, problems and marketing views on ways to overcome them]. *Visnyk Vinnyts'koho politekhnichnoho instytutu – Bulletin of Vinnytsia Polytechnic Institute*, 4, (pp. 102-107). [in Ukrainian].
- Oryshchyn, I.S. (2020). Motyvatsiya – vazhlyvyi faktor u vyvchenni inozemnykh mov u zakladi vyshchoyi osvity [Motivation is an important factor in learning foreign languages at a higher educational institution]. *Kaleidoskop mov – Kaleidoscope of languages*, 2 (191), (pp. 55-58). [in Ukrainian].
- Puhno, S.V. & Zavrazhna, O.M. & Saltykova, A.I. (2018). Psykholoho-pedahohichni osoblyvosti adaptatsiyi studentiv-inozemtsiv do navchannya u VNZ. [Psychological and pedagogical adaptation features of foreign students to study at a higher educational institution]. *Molod' v suchasniy psykholohiyi. Etnichna samosvidomist' ta mizhetnichna vzayemodiya – Youth in modern psychology. Ethnic self-awareness and interethnic interaction*, (pp. 159-162). Sumy: SumSDU [in Ukrainian].
- Puhno, S.V. (2019) Osoblivosti adaptatsiyi inozemnih studentiv do navchannya u zakladi vishoyi osvity Ukrainy [Peculiarities of adaptation of foreign students to higher education in Ukraine] *Aktualni problemi psihologiyi. Zbirnik naukovih prac Institutu psihologiyi imeni G.S. Kostyuka NAPN Ukrainy. Tom XI: Psihologiyaosobistosti. Psihologichnadopomogaosobistosti – Actual problems of psychology. Collection of scientific papers of G. S. Kostyuk Institute of Psychology NAPNS Ukraine. Volume XI: Personology. Psychological support of a person*, 20, 272-286 [in Ukrainian].
- Sil'veystr, A.M. & Moklyuk, M.O. (2014). Motyvatsiya navchannya studentiv yak psykholoho-pedahohichna problema [Motivation of students' learning as a psychological and pedagogical problem]. *Naukovi zapysky. Seriya: Problemy metodyky fizyko-matematychnoyi i tekhnolohichnoyi osvity. – Proceedings. Series: Problems of methods of physical-mathematical and technological education*, Issue 5. Part 1. – Kirovograd: RVV KDPU named after V. Vynnychenko, (pp. 152-158) [in Ukrainian].
- Chernyak, N.O. (2013). Formuvannya motyvatsiyi studentiv do navchannya u VNZ. Formation of students' motivation to study at a higherv educationa institution. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoyi osvity. – Problems of engineering and pedagogical education*, 38-39, (pp. 388-393) [in Ukrainian].
- Chupryna, K.S. (2018). Mizhkul'turne spilkuvannya yak chastyna pedahohichnoyi vzayemodiyi z inozemnymy studentamy VNZ Ukrainy [Intercultural communication as a part of pedagogical interaction with foreign students of Ukrainian higher educational institutions]. *Aktual'ni pytannya kontrolyu yakosti osvity u vyshchyykh medychnykh navchal'nykh zakladakh – Current issues of education quality control at a higher medical educational institutions*, Poltava: RVV VDNZU "Ukrainian medical stomatology academy, (pp. 245–246) [in Ukrainian].

Dmytro Usik

PhD. in Psychological Sciences, associate professor of Psychology Department Educational and Scientific Institute of Pedagogy and Psychology A.S. Makarenko State Pedagogical University in Sumy, Sumy (Ukraine)

Svitlana Pukhno

PhD. in Psychological Sciences, associate professor of Psychology Department Educational and Scientific Institute of Pedagogy and Psychology A.S. Makarenko State Pedagogical University in Sumy, Sumy (Ukraine)

**THE PECULIARITIES OF ACADEMIC
MOTIVATION OF FOREIGN STUDENTS
STUDYING AT UKRAINIAN
UNIVERSITIES**

ABSTRACT

The article analyses theoretically motivation to study at a universities, as well as the features of such motivation at foreign students (of the first academic year) – future teachers studying at Ukrainian universities. Motivation, as it presented in modern researches on foreign students' trained at Ukrainian universities, is analyzed. In our research light, such phenomena as academic motivation, socio-psychological adaptation, students' adaptation to university training, adaptation to an academic group are analyzed. The article confirm that the peculiarities of academic motivation of first-year foreign students studying at Ukrainian universities influence their socio-psychological adaptation, and, accordingly, the quality of their professional knowledge, relevant competencies and transformation of future teachers' personal characteristics. Motivation to acquire professional knowledge is a compensating factor of socio-psychological adaptation in the situations when necessary knowledge and skills are insufficient. Today, it is important to form foreign students' stable positive motivation for professional training, as a factor for successful socio-psychological adaptation and chosen profession mastery.

The empirical study was organized at the Institute of Slavic and Foreign Philology and the Physics and Mathematics Faculty, A.S. Makarenko State Pedagogical University in Sumy; the sample consisted of first-year foreign students; their motivational characteristics were studied. According to the obtained data, the main motive to university training at 19% of the examined foreign students was knowledge acquisition, 65% wanted master their professions and 19% of the respondents wanted obtain a diploma.

Thus, most international students had chosen university training with motivation to master their profession, which evidenced conscious choice of learning area, compliance of their training with their professional interests and a vision of professional perspective. Motivation to obtain a university diploma evidenced a desire to achieve various goals, not directly related to further professional work in a chosen specialty. 77% of the study participants showed high scores as for adaptability to an educational (academic) group and 23% showed low ones. High scores meant a favorable psychological climate for students during their studies, created at the university, without difficulties in interacting with fellow student, foreign students' willingness to interact, initiative, acceptance of group norms and values, compliance with group rules, mutual support. Low scores of adaptability to an educational (academic) group signaled complicated communications and interactions, inability to find help from other students and lecturers on issues of education, life, etc. 71% of the examined students showed high scores as for adaptability to educational activities, which indicated their high desire to master knowledge and successful knowledge acquisition, and 29% of the participants had low scores on this scale. The students had the following difficulties: language skills, terminological apparatus of academic disciplines were insufficient to understand instructions and to have successful interaction; lecturers or fellow students did not propose active cooperation; the students avoided initiative, responsibility, and so on. The examined students, as a rule, did not have formed motivation for professional training, had low communication skills, communicative barriers, etc. Permanent systematic consultations (according to pre-organized schedules), organization of individual independent work and analysis of its implementation introduced into university lectures' work could be effective at work with such students.

The motivation to study is a significant factor of successful socio-psychological adaptation; the specific of such motivation at students with low adaptability to learning activities was that their main motive was to obtain a diploma. However, the dynamics of foreign university students' motivation to study depends on many factors at different stages, positive motivation is influenced by lecturers' professionalism (from the point of view of foreign students, it means lecturers' knowledge and the sense of justice);

university lecturers' attitude to students as competent people; lecturers' assistance and cooperation with students for students' self-determination, their awareness of close and ultimate education goals, professional orientation; development and support of a favorable psychological atmosphere during interactions; learning sequence and understandability of study material; introduction of innovative educational methods in order to stimulate educational and cognitive activities; organization of individual work; work of the preparatory department to organize the continuity of the study material for foreign students' university training; creating and "reinforcing" a success situation during training. The main task for the lecturer staff of Ukrainian universities in their interactions with foreign students, in particular, first-year student, is to form the student's sense of self-efficacy (belief in the effectiveness of their own actions, a sense of confidence), which is possible with constant practice in knowledge mastering. The effective innovative teaching methods are: didactic and role-playing games, special trainings, problem solving, individual research tasks, etc.

Prospects for further research include developing effective methods and forms of educational process organization based on studies of lecturers' experience at Ukrainian universities. Today, the problem of foreign students' sustainable motivation to study at different educational stages at Ukrainian universities remains important, as motivation changes affect not only academic achievements but also learning continuation and university graduation; thus, scientific research on this phenomenon should be activated.

Key words: motivation, motivation to study at university, adaptation, socio-psychological adaptation, adaptation to university training, adaptation to an academic group.

Усик Дмитрий Борисович

Кандидат психологических наук, доцент кафедры психологии Учебно-научного института педагогики и психологии Сумского государственного педагогического университета имени А. С. Макаренко, г. Сумы (Украина)

Пухно Светлана Валериевна

Кандидат психологических наук, доцент кафедры психологии Учебно-научного института педагогики и психологии Сумского государственного педагогического университета имени А. С. Макаренко, г. Сумы (Украина)

ОСОБЕННОСТИ МОТИВАЦИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ УКРАИНЫ

АННОТАЦИЯ

В статье представлен теоретический анализ такого феномена как мотивация к обучению в высшем учебном заведении, а так же, - особенностей мотивации у иностранных студентов (первокурсников) – будущих педагогов, которые обучаться отечественном высшем учебном заведении. Представлен анализ понятия мотивации в современных исследованиях проблем особенностей обучения иностранных студентов в высших учебных заведениях Украины. В свете исследования проанализированы такие феномены, как мотивация к обучению, социально-психологическая адаптация, адаптация студентов к обучению в высшем учебном заведении, адаптация к академической группе. Представлено, что особенности мотивации к обучению первокурсников – иностранных студентов высшего учебного заведения Украины, влияют на процессы адаптации, и, соответственно, – на качество системы профессионального знания, формировании соответственных компетенций и трансформации личностных характеристик будущих педагогов. Мотивация приобретения профессионального знания является компенсирующим фактором в ходе социально-психологической адаптации в условиях недостаточности необходимых знаний и учений. На сегодня актуальной является проблема формирования стойкой позитивной мотивации к профессиональному обучению иностранных студентов, которые учатся в Украине как фактора успешности прохождения социально-психологической адаптации и овладения выбранной специальностью.

В результате исследования, организованного и проведённого с целью изучения особенностей мотива-

ции к обучению иностранных студентов – первокурсников Института славянской и иностранной филологии и физико-математического факультета Сумского государственного педагогического университета имени А. С. Макаренка, определено следующее. У 19% первокурсников-иностранцев доминирует мотивация к обучению в высшем учебном заведении – это приобретение знаний, у 65% – овладение профессией и получение диплома – у 19% участников опроса. Таким образом, обучение большинства иностранных студентов связано с мотивацией овладения профессией, что является свидетельством осознанности выбора обучения, ответственности направления обучения профессиональным интересам и видении личной перспективы, связанной с будущей профессиональной деятельностью. Мотивация получения диплома – желание получить высшее образование для реализации ранних целей, которые могут прямо не быть связанными с дальнейшей профессиональной деятельностью за выбранной специальностью. У 77% участников эксперимента высокие показатели по шкале адаптированности к учебной (академической) группе и у 23% низкие. Высокие показатели свидетельствуют о благоприятном психологическом климате для студента во время обучения, созданном в высшем учебном заведении, отсутствием трудностей взаимодействия с одноклассниками и однокурсниками, готовность к взаимодействию, инициативность иностранных студентов, принятие групповых норм и ценностей, взаимоподдержка. Низкие показатели по шкале адаптированности к учебной (академической) группе сигнализируют о трудностях общения и взаимодействия, трудности в обращении за помощью к другим студентам и преподавателям по вопросам обучения, быта, и др. Соответственно результатам исследования на основе этой методики, у 71% студентов высокие показатели по шкале адаптированности к учебной деятельности, что свидетельствует о стремлении к овладению знаниями и успешности этого процесса, и у 29% участников эксперимента – низкие показатели по этой шкале. Среди трудностей этих первокурсников на первом месте недостаточность знаний языка обучения и взаимодействия, терминологического аппарата учебных дисциплин на иностранном для них языке, отсутствие активного сотрудничества с преподавателями, одноклассниками, избегание инициативности, ответственности. У таких сту-

дентов, как правило, отсутствует сформированная мотивация к профессиональному обучению, низкий уровень коммуникативных умений, наличие барьеров общения. Эффективным в работе с такими студентами является введение в работу преподавателей высшего учебного заведения постоянной системы консультаций (соответственно заранее организованному графику), организации индивидуальной самостоятельной работы и анализ её выполнения.

Соответственно результатам исследования, специфика мотивации к обучению – серьёзный фактор успешности социально-психологической адаптации – у студентов с низкими показателями за шкалами адаптированности к учебной деятельности мотивацией обучения является получение диплома. Однако, поскольку особенности динамики мотивации иностранных студентов к обучению в высшем учебном заведении на разных этапах зависит от значительного количества факторов, то на формирование и поддержку позитивной мотивации будут влиять: профессионализм преподавателей (с точки зрения иностранных студентов – это знания предмета, способность стимулировать учебную деятельность студентов; чувство справедливости); отношение представителей профессорско-преподавательского состава высшего учебного заведения к студенту как к компетентной личности; сотрудничество в самоопределении молодых людей; осознания ими ближних и конечных целей обучения, профессиональной направленности; развитие и поддержка благоприятной психологической атмосферы во взаимодействии; последовательность преподавания и доступность для понимания студентами учебного материала; внедрение инновационных методов обучения в образовательный процесс с целью стимулирования учебно-познавательной деятельности; организация индивидуальной работы; организация работы подготовительного отделения и последовательность материала изучения уже в ходе обучения иностранных студентов в высшем учебном заведении; создание и поддержка ситуации успеха в образовательном процессе. Основным заданием представителей профессорско-преподавательского состава отечественных высших учебных заведений в ходе взаимодействия с иностранными студентами, особенно – первокурсниками, – формирование чувства самоэффективности студента (вера в эффективность собственных дей-

ствий, чувства уверенности), что возможно при условиях постоянной практики в ходе овладения учебным материалом. Эффективными являются инновационные методы обучения: дидактические и ролевые игры, тренинги, решения проблемных ситуаций, индивидуальные учебно-исследовательские задания.

Перспективы дальнейших исследований состоят в разработке эффективных методов и форм организации учебного процесса на основании изучения опыта работы представителей профессорско-преподавательского состава высших отечественных учебных заведений. Актуальной на сегодня остаётся проблема поддержки стойкой мотивации к обучению иностранных студентов на разных этапах обучения в отечественных учебных заведениях, так как эти изменения влияют не только на успеваемость, а и на продолжение и завершение обучения и это требует активизации научной деятельности исследователей проблемы высшей школы.

Ключевые слова: мотивация, мотивация к обучению в высшем учебном заведении, адаптация, социально-психологическая адаптация, адаптация к обучению в высшем учебном заведении, адаптация к учебной группе.

How to cite (як цитувати):

Usik, D., Pukhno, S. (2021). *THE PECULIARITIES OF ACADEMIC MOTIVATION OF FOREIGN STUDENTS STUDYING AT UKRAINIAN UNIVERSITIES. PSYCHOLOGICAL JOURNAL*, 7 (4), 131-143. <https://doi.org/10.31108/1.2021.7.4.13> [in Ukrainian]

Дата отримання статті: 15.03.2021

Дата рекомендації до друку: 23.04.2021

Дата оприлюднення: 30.04.2021